

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrť leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu.

Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naprave za uboge.

Kakor srenjske tako segajo zadeve ubozih (Armenwesen) prebivalcem vsacega kraja in posebno še onim, katerim je skrb za uboge izročena, prav do živega. Ako so zadeve ubozih prav vravnane in se vse natanko in marljivo izvršuje, je to velika sreča za srenje in za uboge same. Ako pa v preskrbljevanju domačih ubožcev ni postavnega reda, se tudi obožanje množin ne more odvrčati, domačim ubožcem dovoljna pomoč ne dajati, ljudje pa ne braniti predrznih tujih beračev in potepuhov. Res je tudi, da nema ne deželna in ne državna vlada sama za se dovolj moči, da bi zamogla odvrčati beraštvo in potepinstvo; to je le mogoče, ako vsaka srenja za se, pa tudi vsak posamesen srenjčan natanko izvršuje postavu, ki ureja zadeve ubozih.

Naša dežela ima od dne 12. marcija 1873 tako postavu. Da je bila prav potrebna, o tem ni dvomiti; je-li pa tudi celó primerna, o tem zamoremo še le potem soditi, ko jo dobro poznamo. Ker je stvar posebno še iz krščanskega ozira silno imenitna, hočemo v nekterih člankih postavne določbe pojasniti, ob koncu pa bomo pogledali, kako da krščanstvo zadeve ubozih ureja. Omenjena postavu se peča s srenjskimi ubožnimi napravami (Gemeinde-Armenwesen); prvo vprašanje je torej:

Kakošna je zdaj razmera med farnimi in med srenjskimi napravami za uboge?

Odgovor na to je: 1. Farnih (župnijskih) naprav za uboge še postavu ni odpravila; 2. namen pa je alj vsaj nasledek bi bil, da prenehajo; treba toraj 3. braniti jih.

1. V nekterih krajih, na primer v Mariboru, so se srenjski zastopi prenašli ter naravnočerkveno ubožno denarnico v posest vzeli, preden se je imetek, pripadajoč farnim ubožcem, odločil od onega, do kterega imajo srenjski ubožci pravico. To je samovoljno, kajti §. 29. postavu

od 12. sušca 1873 določeno pravi: „Zastran farnih ubožnih naprav in zastran uprave njih premoženja bodo izdani posebni predpisi“. — Postavu govori edino le o srenjskih ubožnih zadevah, in tudi izvršilni ukaz c. k. štajerske vlade („Landesgesetz- und Verordnungsblatt 1873, XVI. Stück, Nr. 42) se peča le s srenjskimi ubožnimi napravami, o farnih ni besedice v njem. — Tudi v §§. 45—48, ki govoré o organih za izvrševanje postavu srenjskih ubožnih naprav, ni besede o dušnih pastirjih ali farnih oskrbnikih za uboge. Postavu pušča vse to na strani.

Važno pa je, kar se bere v spomenici deželnega odbora, ki pojasnjuje in opravičuje postavu od l. 1873. Govoreč o tem, kako dolgo da naj ubožec podporo uživa in v kolikej meri, pravi spomenica, da je treba preiskavati, ali dobiva ubožec še od druge strani podpore in koliko; „oskrbniki ubozih imajo toraj pravico, pozvedovati o tem pri družbah za prostovoljno preskrbljevanje ubozih, posebno pri farnih ubožnih napravah“. —

Iz vsega tega sledi, da farne ubožnice niso še odpravljene, da jih postavu ceni kot družbe za prostovoljno preskrbljevanje ubozih, da torej še imajo svobodno upravo.

2. Ne vemo še sicer, kakošni da bodo „posebni“, v postavu obljubljeni „predpisi“ zastran farnih ubožnic, toliko je pa že zdaj očitno, da jim ne cvéte vesela bodočnost, če se bo povsod po izdani postavu za občinske ubožnice ravnalo. Postavu namreč meri očitno na to, da se farne ubožnice oslabé in na njih mesto stopijo občinske ubožnice. Postavu je tu in tam tako umetno zasukana, da navstane celó lahko prepir med upravniki farnih in občinskih ubožnic. Govoreč v §. 24. o tem, od kod da srenja stroške za svoje preskrbljence zajema, našteva dobitke od glavnice, ki je sporočena za srenjsko ubožnico, in prihodke od „krajnih dobrodelnih ustanov“, kakor tudi od „daril in sporočil za

ubožne namene⁴. To pa ne zadeva farnih ubožnih naprav, ampak le one dobrodelne ustanove (štiftenge), darila in sporočila, ki se bodo še le napravile in sicer občinski ubožnici na korist, kajti §. 29. pušča dozdanje farne ubožnice in njih premoženje celó na strani. Zatorej tudi nikoga motiti ne sme, če prej omenjena „spomenica“ dež. odbora srenjam naroča, za to skrbeti, da se „mili darovi prostovoljnih, privatnih ubožnic, (kakoršne so v smislu postave farne ubožnice) v skupno srenjsko denarnico stekajo“. Da pri tistih precej zvutih določbah postave prepri ne vstanejo, treba prenglim, cerkvi več manj nasprotnim srenjskim zastopnikom vedno pred oči postavljati §. 29. postave ter jim povedati, da se cerkvenega premoženja za uboge nihčér dotakniti ne sme, dokler se ne spolni, kar §. 29. obeča, in da vse določbe nove postave le prihodnje ustanove, darila in sporočila zadevajo in sicer one, ki bodo naravnoč za „občinske“ in ne za farne ubožnice se glasile.

3. Oskrbniki farnih ubožnic, duhovniki kakor farani, naj torej zdaj še posebno skrbni bodo za svoje farne ubožnice, ktere so blagi pokojniki, katerim se še o sedanjih političnih srenjah sanjalo ni, ustanovili za farne ubožce. Dokler ni stvar postavno odločena, naj se dobri farani, ki hočejo kaj ubogim sporočiti, pozorni storijo na to, da mora v sporočilu naravnoč in razločno izrečeno biti, da se sporoča za „farne“ ubožce, kajti §. 26. veleva, da, če sporočevalec ali dedič ali kdo drugi v imenu sporočevalca naravnoč ne izreče, kdo da ima pravico do sporočenega denarja ali sporočene stvari, se to prištetu ima glavnici srenjske ubožne kase.

V drugem članku bomo pokazali, da spoznavamo veliko vrednost postave zastran ubožnih naprav, da so pa tudi dvombe o njenej porabnosti opravičene. Toraj še enkrat: Držimo farne ubožne ustanove!

Cerkvene zadeve.

V sedanjem času, ko jih je silno veliko za Boga, večnost in svoje zveličanje zamrlo in se udalo požrešnosti in mesenosti, ko se na mnogih krajih očitno, na drugih pa bolj zavratno in natihoma kat. cerkev preganja, krepko krščansko življenje duši, se kaže iz druge strani veličanstvo in resnica katoliške cerkve toliko lepše v junaški potrpežljivosti, s katero zvesti verniki preganjanje trpe, in pa v spreobrnitvah, ki se ravno v teh žalostnih časih obilno godé.

Kruta sila, s katero zbegani Bismark po svojih zaslepljenih pomagačih kat. cerkev preganja, se popisati ob kratkem ne da. Ni ga dneva, da bi novine ne poročale o zapiranju duhovnikov, o globah, ktere jim in drugim zvestim katoličanom in vrednikom kat. listov sodnije nakladajo, o

razpuščanju kat. društev in družih silovitostih. — P a d e r b o r n s k i škof, dr. Konrad Martin, ki je na 4 mesece težke ječe obsojen samo zato, ker se je drznil brez vladnega dovoljenja duhovnike v službe postavljati in vrnike v pastirskih listih učiti, je dobil v ječo ukaz, da naj škofijsko službo odloži. V prelepem, apostolskega duhá navdanem pismu je pa častitljivi starček vladi odgovoril, da tega ne stori in storiti tudi ne more, ker mu ni posvetna vlada pastirstva izročila in mu ga torej tudi vzeti ne more. Ves udan v voljo božjo hoče častiti spoznovalec rajši vse, če treba tudi smrt trpeti, kakor da bi sv. cerkvi in njenim postavam nezvest bil.

Na Poznanskem je vlada namestnega škofa Janičevskega na 6 mesecev ječe obsojila, ker je brez dovoljenja vlade sakram. sv. birme delil!

V pokrajini hasenski, ki ne spada pod Prusko, je izročila pruska vlada deželnemu zastopu svoje trinoške cerkv. postave v sklepovanje. Zbor kat. mož v Majncu je pa 23. septb. sklenil, ne udati se tem postavam, če se tudi sklenejo, ampak bojevati se za svobodo vesti in kat. cerkve.

Izgled pogumnih škofov in zvestih duhovnikov spodbuja vernike k stanovitnosti, odpera pa tudi vsem vernim protestantom oči, ker vidijo, da le resnica toliko poguma v trpljenju dati zamore, kakor kažejo zvesti katoličani.

Sredi tega trpljenja osrčuje Gospod svojo brezmadežno nevesto, sveto cerkev, z obilnimi milostmi, ki se kažejo v mnogih spreobrnitvah odličnih oseb. — O spreobrnitvi angleškega velikaša Ripona, bivšega glavarja framasonov, smo že poročali. Nja spreobrnitev je sv. Očeta posebno razveselila. Spreobrnjenec je prosil brž sv. Očeta, naj mu dovolijo, da sme v svoji palači kapelico napraviti in v njej presv. rešnje Telo imeti. Papež mu to dovolijo in v pismu lastnoročno podpišejo, ob enem pa spreobrnjencu prelepo božjo martro v spomin pošljejo. Ripon se pride za te milosti v Rim sv. Očetu poklonit in zahvalit. — Komaj so zagrizeni angleški krivoverci ta udarec preboleli, zadel jih je drugi: po sporočilu veljavnega angleškega lista se je namreč v kat. cerkev povrnil ne davno vojvoda nordumberlenski, eden najvišjih žlabtnikov. — Razun teh se pa mnogo drugih in to najvrliših Angležev če dalje bolj v kat. cerkev povrača.

Še bolj kakor nad vsem tem zavzel se je nemški luteranski svet in — avstrijsko liberalno filisterstvo nad spreobrnitvijo matere bavarskega kralja, pruske princesinje, ki je dné 12. t. m. slovesno se povrnila v kat. cerkev, kar je katoliške Bavarce, kateri so visoko gospo zaradi njenih ljubeznjivih lastnosti že poprej silno spoštovali, neizrekljivo razveselilo. — Čuje se celó, da hoče tudi edina hči Bismarkova katoličanka postati. Čudna zares pota božje previdnosti! Ko dan denešnji največ bridkosti sv. materi kat. cer-